

Kritik mot en lärare som under en pågående vårdnadstvist i ett mejl till en av vårdnadshavarna har uttalat sig om den andra vårdnadshavaren på ett sätt som inte har varit neutralt

Beslutet i korthet: En lärare skickade under en pågående vårdnadstvist ett mejl till eleven AA:s pappa. I mejlet uttalade läraren sig bl.a. om AA:s mamma.

JO har tidigare uttalat att personalen vid förskolor och skolor ska förhålla sig neutral vid tvister om vårdnad m.m. Att en lärare har mejlkontakt med en vårdnadshavare är ett naturligt inslag i skolverksamheten. Särskild försiktighet bör dock iaktas när det pågår en vårdnadstvist mellan föräldrar till en elev.

JO kritiserar läraren för att hon i mejlet uttryckte sig om AA:s mamma på ett sätt som inte var neutralt.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade BB på Hedvig Eleonora skola i Stockholms kommun. Hon uppgav bl.a. följande: Hennes dotter AA är elev på skolan. Det pågår en vårdnadstvist om AA. Skolpersonal ska förhålla sig neutral och inte ta ställning för ena parten i en sådan tvist. Personalen på AA:s skola har lagt sig i och uttalat sig partiskt under processens gång. Skolan ska vara en fredad plats för det berörda barnet. AA har vid flera tillfällen berättat att hon inte kan anförtro sig åt sin klasslärare eftersom läraren går pappans ärenden. Klassläraren har också uttryckt sig partiskt i utredningar hos socialtjänsten och familjerätten samt i ett mejl till AA:s pappa.

Till anmälan hade BB bifogat mejlet som har följande lydelse:

Håller med dig, det är verkligen trist att hon inte bara kan låta det vara som det är bestämt. Vad är det hon håller på med..

BB satt igår utanför i korridoren vid bänkarna och väntade på AA. Jag stod och såg till barnen och ser att de sitter där och först är allt som vanligt och sedan så sitter de kvar och då ser jag att AA gråter. Jag och mina kollegor samlar ihop oss för att ha ett litet möte och de sitter fortfarande kvar fast det gått kanske fem minuter. BB tar ju inte ögonkontakt med oss och jag säger inget heller. Vi lyssnade lite och jag vet inte vad det var för typ av gråt egentligen.

Idag försökte jag stämma av lite med AA om allt var ok och om hon var ledsen igår men då verkade hon inte förstå något alls och sa att det inte var något.

Kan det varit ett spel för gallerierna, att så många som möjligt skulle se dem?

Ingenting förvånar en längre.

Hoppas att det hela löser sig snart.

Allt gott!

Utredning

JO begärde att Utbildningsnämnden i Stockholms kommun skulle yttra sig över det som BB hade uppgett i sin anmälan. Nämnden anförde i ett remissvar bl.a. följande:

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen konstaterar att läraren genom sitt e- postmeddelande inte har förhållit sig neutral i förhållande till vårdnadshavarna.

Utbildningsförvaltningen anser att läraren i övrigt inte har agerat partiskt eller avvikit från neutraliteteten i förhållande till elevens vårdnadshavare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen. Rektor och berörd lärare har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förvaltningens förslag till yttrande.

Ärendet/Förvaltningens synpunkter

Redogörelse för skolans agerande

Skolan har sedan eleven startade i förskoleklass hösten 2014 känt till att eleven haft separerade vårdnadshavare, och att föräldrarna under perioder har tvistat i domstol om vårdnad och umgänge. Aktuell lärare har varit klasslärare för eleven sedan hösten 2015. Läraren har också kallats till domstolen som vittne.

Elevens far skickade ett mejl till läraren den 25 oktober 2016 där han uttryckte frustration över att anmälaren hämtat dottern i skolan. Vårdnadshavarna hade varit i rätten samma dag och det sista domaren då hade sagt enligt fadern var att domen om umgänge ska följas och att anmälaren inte skulle bryta mot domen och vad rätten beslutat om. Fadern bad i mejlet om en redogörelse från läraren om vad som hade hänt i skolan vid hämtningen samma dag. Det mejl som bifogats anmälan är lärarens svar till fadern.

När läraren i mejlet kommenterade att det var trist att anmälaren "bara inte kan låta det vara som det är bestämt. Vad är det hon håller på med" syftade läraren på situationen kopplad till domstolsavgörandet. Läraren uppfattade att fadern var mycket frustrerad över att flickan inte överlämnades under de veckor hon skulle bo hos honom. Samtidigt hölls eleven också hemma från skolan av modern dessa dagar och nekades därmed sin skolgång. Läraren uppfattade att anmälaren velat visa upp att dottern varit ledsen inför andra. Läraren inser dock att kommentaren "kan detta var ett spel för gallerierna" varit olämplig.

Läraren förstår i efterhand att hon uttryckte sig olämpligt i sitt svar till fadern och att mejlet kan uppfattas som partiskt. Risken att det kommer att hända igen är mycket liten. Hon kommer fortsättningsvis ta ännu mer stöd, än vad hon redan gjort, i sitt mejlskrivande om det i liknande situationer skulle inkomma några mer mejl som inte är av helt praktisk karaktär.

Skolans rektor har känt till den problematiska situationen mellan vårdnadshavarna till aktuell elev. Rektor har uppgett att situationen har varit mycket svårhanterad eftersom skolan upplevt att vårdnadshavarna har tagit

konflikterna in i skolan, vilket har påverkat elevens skolsituation. Rektorn har gett läraren stöd i förhållandet till vårdnadshavarna vid flera tillfällen och påtalat vikten av att vara neutral. Rektor har också varit involverad i flera mejl som skrivits till vårdnadshavarna, då läraren önskade stöd i hur hon skulle formulera sina svar för att det skulle bli korrekt. I det mejl som återopas har rektor inte varit delaktig. Ett tillrättavisningssamtal har hållits av rektor med den aktuella läraren med anledning av mejlet, gällande hur läraren uttryckt sig samt om vikten av att förhålla sig neutral och opartisk vid pågående vårdnadstvister.

Vad gäller att läraren ska ha varit opartisk [*rätteligen partisk, JO:s anmärkning*] i rätten så har läraren från början blivit kallad av moderns ombud, men hon har närvarat i rätten på domstolens begäran under vittnesplikt. Läraren har svarat på rättens frågeställningar och redogjort för hur hon uppfattat barnet och hennes mående i skolsituationen. Även i utredningar hos socialtjänsten har läraren besvarat de frågor hon fått utifrån vad hon har sett i skolan. Lärarens uppfattning är att anmälaren inte varit nöjd med de svar som läraren lämnat i rätten den 29 juni 2016, och att anmälaren därefter blivit kritisk mot läraren. Läraren tror att anmälarens upplevelse av att hon "går pappans ärenden" är kopplat till lärarens uttalanden i rätten.

Anmälaren har i skolan hotat läraren om att hon ska anmäla henne. Vid något tillfälle har modern också spelat in läraren och sjuksköterskan då hon kommit och hämtat dottern under skoldagen. Rektor och biträdande rektor har haft samtal med läraren innan rättegången den 29 juni 2016, då de pratade om vikten av att läraren skulle berätta om det hon hade sett i skolan och vara objektiv.

Fadern har flera gånger försökt att få skolan att agera utifrån att han inte fått träffa sin dotter i enlighet med vad rätten förordat. Skolan har då förklarat att den frågan behöver lösas utanför skolan och att de inte kan agera med anledning av detta.

Läraren upplever att hon har en god relation med eleven. Enligt läraren har hon aldrig uttryckt sig negativt eller ifrågasättande om någon av föräldrarna inför eleven utan alltid varit neutral.

Skolan har flera pågående vårdnadstvister mellan föräldrar till elever vid skolan och skolledningen pratar ofta med personalen om vikten av att vara neutral. Rektor har uppgett att skolan har lyft händelsen med mejlet i personalgruppen som ett exempel, för att visa hur det kan bli fel om man inte är väldigt observant. Som lärare är det lätt att fokusera på elevernas mående och då kan det hända att en lärare uttrycker saker som tyvärr inte är lämpliga men som handlar om att läraren har elevernas bästa för ögonen, vilket enligt rektor varit fallet i aktuellt ärende.

Förvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen vill framhålla att det är viktigt att skolan vid en vårdnadsvist förhåller sig neutral i förhållande till vårdnadshavarna och att inte lägga sig i konflikter om vårdnad, boende och umgänge. Skolans personal får inte i sin myndighetsutövning uttala sig partiskt, till fördel för någon av vårdnadshavarna. En vårdnadsvist ska lösas utanför skolan med hjälp av socialtjänsten och familjerätten.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att elevens skolsituation i aktuellt fall har påverkats av vårdnadstvisten. Vårdnadshavarnas konflikt har kommit in i skolan, vilket har yttrat sig bland annat genom att modern har suttit kvar i skolan och vid flera tillfällen inte lyckats lämna sin dotter i skolan. Samtidigt har fadern bett skolan agera då modern inte samverkat till att faderns umgänge med dottern kom till stånd. Skolan har utifrån situationen känt oro för elevens psykiska välmående. Utbildningsförvaltningen konstaterar vidare att den berörda läraren som ansvarat för eleven har dragits in i föräldrarnas vårdnadsvist. Läraren har haft god kännedom om de domar och beslut som har rört flickan vad gäller

boende och umgänge eftersom vårdnadshavarna tagit med konflikten in i skolan. Med anledning av vad läraren har observerat i skolan har hon också kallats till rätten för att besvara frågor och beskriva elevens situation i skolan. Läraren har då uppgett att hon sett att eleven visat tecken på oro i skolan, bland annat i samband med lämningar.

När det gäller mejlet som läraren skickat till fadern kan utbildningsförvaltningen konstatera att läraren har använt värderande och negativa ordalag angående moderns agerande i skolan. Dessa uttalanden är inte att bedöma som opartiska och neutrala och har inneburit en brist i hanteringen från lärarens sida.

Läraren har i domstolen uttalat sig utifrån sin vittnesplikt och har då svarat på rättens frågor om vad läraren har sett i skolan. Utbildningsförvaltningen anser inte att läraren därigenom avvikit från neutraliteten eller varit partisk. Förvaltningen anser inte heller att skolan agerat partiskt då skolan gjort orosanmälningar till socialtjänsten, då de utgått från skolans oro för elevens psykiska välmående.

Skolan har inte hindrat någon av vårdnadshavarna från att hämta eleven i skolan. Vårdnadshavarna har delgetts samma information från skolan. Förvaltningen ser ingen anledning att ifrågasätta lärarens uppgifter om att hon har en god relation med eleven i skolan. När det gäller lärarens och skolans agerande i förhållande till vårdnadshavarna i skolsituationen i övrigt kan förvaltningen därför inte heller konstatera några brister.

Åtgärder

Rektor har hållit ett tillrättavisande samtal med berörd lärare. Rektor har också på nytt lyft frågan om vad opartiskt förhållningssätt innebär med personalgruppen i skolan. Utbildningsförvaltningen finner inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder.

BB kommenterade remissvaret.

Bedömning

Av utredningen framgår att AA:s klasslärare under en pågående vårdnadstvist skickade ett mejl till AA:s pappa med det innehåll som har redovisats ovan. Jag har valt att begränsa mina uttalanden i detta ärende till att avse mejlets innehåll.

JO har i tidigare beslut uttalat att personal vid förskolor och skolor ska förhålla sig neutral vid tvister om vårdnad m.m. Det är viktigt att en förälder inte upplever att skolan tar ställning för den ena parten i en pågående tvist. För berörda barn är det självfallet också av stor betydelse att personalen inte dras in i föräldrarnas konflikt utan att skolan i så stor utsträckning som möjligt får vara en fredad plats (se bl.a. JO 2007/08 s. 473, dnr 3028-2006 och JO 2015/16 s. 590, dnr 1734-2013).

Utbildningsnämnden har i sitt remissvar uppgett att klasslärarens mejl var ett svar på ett mejl som pappan hade skickat till henne den 25 oktober 2016. Pappan ville ha en redogörelse för vad som hade hänt i skolan när mamman hämtade AA samma dag.

I mejlet lämnar klassläraren en beskrivning av mammans agerande i samband med att hon hämtade AA på skolan. Mejllet innehåller utöver den beskrivningen följande formuleringar:

Håller med dig, det är verkligen trist att hon inte bara kan låta det vara som bestämt. Vad är det hon håller på med..

Kan det varit ett spel för gallerierna, att så många som möjligt skulle se dem? Ingenting förvånar en längre.

Att en lärare besvarar mejl från en vårdnadshavare är ett naturligt inslag i skolverksamheten. Särskild försiktighet bör dock iaktas i en situation som den aktuella där det pågår en vårdnadstvist mellan föräldrar till en elev. Som redovisas ovan är det av stor vikt att skolpersonal så långt det är möjligt förhåller sig neutral.

Nämnden har i remissvaret konstaterat att klassläraren har använt värderande och negativa ordalag om mammans agerande. Nämnden har vidare uppgett att uttalandena inte är opartiska och neutrala och att de har utgjort en brist i hanteringen från lärarens sida. Jag instämmer i nämndens bedömning. Läraren kan inte undgå kritik för hur hon uttryckte sig i mejlet.

Jag noterar att skolans rektor med anledning av det inträffade bl.a. har vidtagit åtgärden att informera skolans personal om innebörden av ett opartiskt förhållningssätt.

Vad BB i övrigt har anfört föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.